

ملّی گرایى در اشعار ملك الشعراء بهار

و

معروف الرصافى

www.ketab.ir

سرشناسه	: چالدره، طاهره، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: ملی‌گرایی در اشعار ملک‌الشعراء بهار و معروف الرصافی / مولفان طاهره چالدره، آصف شریفی چشمه‌ماهی.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات پیشرفته، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۶ ص.
شابک	: ۱۸۰۰۰۰ ریال - 978-600-5973-05-1 :
وضعیت فهرست‌ریسی	: فیبا
موضوع	: بهار، محمد تقی، ۱۲۶۵-۱۳۳۰. -- نقد و تفسیر
موضوع	: بهار، محمد تقی، معروف، ۱۸۷۵ - ۱۹۴۵ م. -- نقد و تفسیر
موضوع	: Rusafi, Maruf-- Criticism and interpretation
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 20th century -- History and criticism :
موضوع	: شعر عربی -- قرن ۲۰ م. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Arabic poetry -- 20th century -- History and criticism :
موضوع	: ملی‌گرایی در ادبیات
موضوع	: Nationalism in literature :
موضوع	: ادبیات تطبیقی -- فارسی و عربی
موضوع	: Comparative literature -- Persian and Arabic :
موضوع	: ادبیات تطبیقی -- عربی و فارسی
موضوع	: Comparative literature -- Arabic and Persian :
شناسه افزوده	: شریفی چشمه‌ماهی، آصف، ۱۳۵۸ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ م ۲/چ ۷۹۶۹ PIR
رده بندی دیویی	: ۸۱۴۱/۴۲۰۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۳۰۲۸۸

نام کتاب :	ملی‌گرایی در اشعار ملک‌الشعراء بهار و معروف الرصافی
مؤلفان :	دکتر طاهره چالدره، آصف شریفی چشمه‌ماهی
ناشر :	انتشارات پیشرفته
نوبت چاپ :	اول سال ۱۳۹۵
تیراژ :	۲۰۰
چاپ :	دنا
بهاء :	۱۸۰/۰۰۰ ریال
ISBN	۹۷۸-۶۰۰-۵۹۷۳-۰۵-۱
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۵۹۷۳-۰۵-۱
تلفن :	۴۴۴۰۲۱۰۸

وگرمراد نیابم به قدر وسع بکوشم

به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل

(کلیات سعدی/۱۳۶۳/۶۲۸)

انگیزه‌ی آشنا شدن هم‌وطنانمان با افکار و اندیشه‌های دو شاعر میهن‌پرست ایرانی و عراقی «محمدتقی بهار و معروف‌الر صافی» باعث شد که قدم در راه تحقیق بگذاریم. جایگاه والای شعر و ادب فارسی و عربی در بین ادبیات ملل مختلف جهان برکسی پوشیده و پنهان نیست به نحوی که هر نوع و گونه‌ی ادبی را درون خود پرورانده‌اند و در لابه‌لای اشعار شاعران این دوره می‌توان به بخش‌های عظیمی از تاریخ آن کشورها دست یافت به همین دلیل است که هرگاه صحبت از ادبیات ملی و میهن‌پرستی می‌شود؛ می‌توان به آثار این دو شاعر مراجعه کرد و عشق به میهن را گاه به شکل ساده و معمولی گاهی برجسته در میان اشعار این دو شاعر نامی می‌توان ملاحظه نمود.

دو شاعر نامدار و مهور معاصر «محمدتقی بهار و معروف‌الر صافی» به دلیل رشد و ترقی در ابعاد متعدد ادب، تاریخ، سیاست و وطن‌خواهی بیشتر از معاصرین خود به چشم می‌آیند، بزرگی و میزان آگاهی این دو شاعر آن‌ها را مشخص می‌شود که شاعران و محققان و نامداران بزرگ عرصه‌ی ادب درباره آنها بخصوص بهار، چهار مرتبه کرده‌اند.

علی‌اکبر دهخدا درباره‌ی او می‌نویسد: «بهار بزرگترین شاعر معاصر سبک خراسانی است و می‌توان گفت که در طول چهار قرن شاعری به این قریحه و ذوق در سبک خراسانی نبوده است» (حمیدی، ۱۳۷۵، ص ۱۲۳)

شادروان «دکتر عبدالحسین زرین‌کوب» می‌گوید: «سبک اشعار بهار ستایشگر بزرگ آزادی است، و از شاعران بزرگ ایران هیچکس به خوبی او از آزادی سخن نگفت... عشق به ایران کهن، عشق به تاریخ ایران، در سراسر دیوان بهار به چشم می‌خورد... همین عشق به تاریخ ایران است که او را وامی‌دارد تا عمر خویش را در کار تحقیق تاریخ و ادب و زبان گذشته ایران مصروف بدارد. (زرین‌کوب، ۱۳۷۶: ۳۷۳)

«محمدعلی ندوشن» نیز درباره‌ی افکار و اخلاق او می‌نویسد: «مردی است بی‌پروا و مقاوم که از گفتن و کردن آنچه به نظرش درست می‌آید، ابا ندارد. ایران را دوست دارد، و در اندیشه‌ی اعتلا و آبادی اوست... گذشته‌ی او ایران، ادبیات و فرهنگ او، زیبایی‌ها و شوربختی‌های او را می‌شناسد و او را شایسته‌ی دوست داشتن می‌شمرد. (ندوشن، ۱۳۴۰ش)

این اثر شامل بخش‌های ذیل می‌باشد:

♦ ملی‌گرایی در اشعار ملک‌الشعراء بهار و معروف‌الرصافی

- ۱- فصل اول: مقدمه که شامل اهمیت و انگیزه تحقیق و روش و چگونگی تحقیق می‌باشد.
 - ۲- فصل دوم: تعریف ملی‌گرایی و اشعار ملی موجود در ادبیات جهانی و ادبیات فارسی و عربی
 - ۳- فصل سوم: به بررسی اوضاع سیاسی، اجتماعی کشور ایران در عصر مشروطه و کشور عراق در عصر نهضت، اوضاع ادبی، اشتراکات ادبی در شعر فارسی و عربی پس از مشروطه و نهضت و انواع قالب‌های شعری رایج در دوره‌ی زندگی دو شاعر می‌پردازد.
 - ۴- فصل چهارم: به زندگی‌نامه‌ی هر دو شاعر و عوامل تأثیرگذار بر شعر بر فکر و اندیشه دو شاعر پرداخته و در پاره‌ای از موارد زندگی دو شاعر با هم مقایسه شده است.
 - ۵- فصل پنجم: به سبک اشعار موردنظر دو شاعر در زمینه‌ی ملی‌گرایی پرداخته شده که جهت سهولت مطالعه به چند بخش مختلف تقسیم شده و در آخر به بحث، نتیجه‌گیری و ارائه‌ی منابع و مأخذ پرداخته شده است.
- مولفان این اثر با فرض اینکه تحقیر نسبتاً جامعی با تکیه بر شعر، درباره‌ی ملی‌گرایی این دو شاعر هم عصر صورت نگرفته است بر آن شده که در حد توان در این وادی گام بردارند و واقف اند که کارشان از کاستی میرا نیست، لذا برای اصلاح آن دست یاری به سوی ادیبان و صاحب نظران دراز می‌کند و آماده‌ی پذیرش آرای او شادی و سائب آنها، طریق ناشر محترم هستند. باشد که با نظر پاک و خطابوش خود بر نواقص آن، به دیده‌ی اسماض بنگرد.
- اللهم وقنی لما تحب وترضی»

دکتر طاهره چال‌دره

(استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار)

آصف شریفی چشمه‌ماهی

(دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار)

«فهرست مطالب»

صفحه	عنوان
۳	مقدمه
۶	فصل اول : کلیات پژوهش
۷	پیشینه‌ی تحقیق
۸	پرسش‌های پژوهش
۸	فرضیه‌ها
	فرآیند پژوهش
۱۲	فصل دوم : ملی‌گرایی، معنا و مفهوم آن، تفاوت ملی‌گرایی با میهن‌دوستی
۱۲	تاریخچه ملت
۱۲	معنای لغوی و اصطلاحی ملت
۱۳	ملت در قرآن، نهج البلاغه
۱۴	ملت به معنای نوین
۱۴	عناصر ملت
۱۵	ملی‌گرایی، ملت‌باوری یا ناسیونالیسم (Nationalism)
۱۵	علت رواج ملی‌گرایی
۱۶	تفاوت ملی‌گرایی و میهن‌دوستی
	پیشینه‌ی شعر وطنی
۱۹	فصل سوم : اوضاع سیاسی - اجتماعی، ادبی ایران در عراق در عصر مشروطه و نهضت
۲۰	مقدمه
۲۱	مختصری از اوضاع سیاسی - اجتماعی ایران از دوره‌ی قاجار تا پهلوی
۲۳	انقلاب مشروطه
۲۴	مختصری از اوضاع سیاسی - اجتماعی عراق در عصر نهضت
۲۶	ادبیات عصر نهضت «تحولات شعر معاصر عربی نهضت به بعد»
۳۱	اوضاع ادبی دوران مشروطیت
۳۷	اشتراکات ادبی در شعر فارسی پس از عصر مشروطه و شعر عربی پس از عصر نهضت
۳۹	وطن در شعر دوره‌ی مشروطه
۴۰	انواع قالب‌ها و مضامین شعری رایج در دوره‌ی مشروطیت

فصل چهارم: بررسی و احوال و آثار ملک الشعرای بهار و معروف الرصافی

۴۶	شرح حال ملک الشعرای بهار
۴۶	خانواده
۴۷	ازدواج بهار
۴۷	فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی
۵۰	جایگاه بهار در شعر و ادب فارسی
۵۲	آثار و تألیفات ملک الشعراء بهار
۵۶	شرح احوال و زندگی‌نامه‌ی معروف الرصافی
۵۷	دین اسلام و تأثیر آن بر اندیشه‌های الرصافی
۵۸	آثار فکری و ادبی الرصافی

فصل پنجم: بررسی و مقایسه دیدگاه‌های سیاسی - اجتماعی و فرهنگی بهار و معروف الرصافی

۶۰	استفاده از مفاخر قومی و ملی برای تشریح مردم به تلاش
۷۲	استعمارگران وطن
۷۶	دعوت به اتخاذ و همبستگی و انقلاب
۸۰	نگرانی از وجود نمایندگان دست‌نشانده‌ی غرب در مجلس
۸۴	مخالفت با قراردادهای ناعادلانه
۸۶	لزوم مبارزه با اعتیاد به الکل
۸۸	مبارزه با جهل و نادانی
۸۹	ضرورت گسترش علم و دانش
۹۱	توجه به کار و فعالیت‌های اجتماعی
۹۳	دعوت به سوی نظام جمهوری
۹۹	بازگشت به هویت شرقی
۱۰۰	دفاع از حقوق زنان و کودکان
۱۰۲	نتیجه
۱۰۳	فهرست منابع فارسی
۱۰۵	فهرست منابع عربی
۱۰۶	فهرست مقالات